

برنجی سنہ - ایکڑی جلد

نومرو : ۱۴ - ۳۶ و ۱۵ - ۳۷ پنجشنبه ۱۰ نومبر ۱۳۲۵

مُصَوِّرِ مَحِیطِ

- پنجشنبه کونلری نشر اولنور ادبی مجمرعه -

مدیر ادبی : جلال سامر

مدیر : فائق صبری

Directeur:
Fâik Sabri

MOUHIT

Directeur littéraire
DJÉLAL SAHIR

Illustration Hebdomadaire paraissant chaque jeudi.

مصور محیط

محترم قارئ و قارئہ لرینہ بومقدس ملی بایرامی بتون صمیمیت
و حرمتیلہ تبریک ایدر .

بولور ایسه کندیسنگ او قدر حصه مند انقلاب اولمش بولندیغی حکم ایتلی. بو حکمی بشقه لری حقنده و پرده بولور ایسه بز او آدمی اهل تنبع صابارزه. هله عموم عثمانلیق ایچون بویله بر تبغه موفق اولمش ایسه حقیقه زمانک یوک آدمزلدن بریسی کندیلی اولدیغی تشریر و تبرک ایلرز.

«انقلاب» دیدیکمز زمان کیمک منقلب اولسی معناسنی مراد ایدییورز؟ دولتک، ملتک، دگلی؟ یا او دولت، ملت کیمدن عبارت؟ ینه بزدن عبارت دگلی؟ او یله ایسه انقلابک اتمامی، اتمامک تسریعی ایچون هممز فراده فراده کندی انقلابمزی تسریع و اتمام ایتلی بز. والا بشقه لری، بتون دوت، بتون ملت منقلب اولمش بولندیغی حالده بز نعمت انقلابدن ینه منقلب قالیرز، حالا او انقلابی بکار طورورز.

انقلاب، مشروطیت، بونلرک یولی آجیدینی حریت! آه نه طالتی شی! فقط بونک اس اساسی کندی قدرتمزک کندی بختیارغمزه کفایتیدر، بر آدم کندیسندن بشقه سنک لطفنه، عنایتنه، سوزک دها طوغریسی صدقسنه محتاج اولورسه حریتندن، مشروطیتدن بحث ایتمکه حق قالیری؟

اما بیچاره نه یایسون؟ قرقندن صکره...

بک طوغری. قانون بونی دوشونیدیکی ایچون کسهنی آج اولدیرمه بک. اولکی قدر مبدولیت داخلنده دکل ایهده حقیقه آج اولدورمه بک. بو صنف دخی انقلابک مقتضیاتنی اکلاهیلهملش ایسه عالم سنک مستقبلنی اکا کوره حاضر لایه جق. بوکون مکتب اجرئنه محتاج اولان اوغلی اوچ بش سنه صکره اکمک صاحبی بر آدم اوله یله بک. اماطریق تربیه سی اکا کوره قلیب آیلیر ایسه! والا او دلی قاننی دخی انقلابدن حصه یاب اولمش صاییه مز، بوکون کلینلک چاغندن آناغی بولنان بر قیز یارین اکمک صاحبی برارککک حریمی اولوب عالمه اداره سی اسکی زمانه قیاس قبول ایتیمه بک صورتده بشقه لاشه جق.

انقلاب بک یوک بر شدیر. نائلیمزدن و برنجی یاشنه کیردیکنی کوردیکمزدن طولانی نه قدر سونسنه که نه قدر شنلککرایه سیق یری واردیر. فقط انک مقتضیاتنه قاتلانیه بلمک بر از کوچدر. کوچدر اما آتییی بک مسعوددر. ثبات لازم، ثبات ایده لمده ایام منحو سه گذشته نی ممکن مرتبه یابقی اونوته لم.

احمد مدحت

استبداد ایچنده

کلور و فورم رؤیاسی

رضا نور بک
Riza Nour Bey

بر ایلمک بهار صیاحی، پانغالتیده، حربیه مکتبک قوغوشنده، پنجره ایچق، ارکان حرب نامزدی... بک دیرسکی نفیس واری، زندان کاری دمیره دایامش، باشنده آووچنسک ایچنه آلمش، دالمش، پت کی دورویور، آرقداشلی هی او یقوده، صیاحک آغلامش بر چوچق سیاسی آکدیران روی نمناک و نمخوری قارشیننده مبهوت دوشونیور... دوشونیوری، یوقسه هیچ بر شی دوشونمه یوری کنندی ده ییلمه یور... کوشن هنوز دوغنی اوزره، جاده ده، کیجه، سیر سوی سودا ایش، آرایه لرله، غیر غیر، بر آشانی، بر یوقاری قوشوشمش چلمغین آشفته لک، فراش

عمر!... ناصل ایچی؟!... بک حیاتک بو شهر ابره نایبده ده
یورومک، حساس شاعر یار اولمش قلبه بو یولده ده
نصیبه ورمک، شیرین آداتک براق بحر و ماسانی
تماشا، دلشین جاملری آلتینده جان بخش هواستی
تنفس اتمک، اوراده دوغان ماه تابانک چام دالارینه،
چاملرک آرالرینه حزمه حزمه نورل صاحبی متهاب
کیجه لرنده اونور یاغموری آلتنده، برخرام لطیف ایله
کزیینه، اثری انکاسلر، الماغلر او یایدران، سماوی
طینلر بارادان بری مثال قادینلره باقق، باخالصه او خیاله
نصب قلب و نگاه ایتمیکی کوزلی پائنده کورمک سو-
داسنده... خوش، بک شعر آود بر دوشونجه
دکلی؟!...

فقط بردن رجوع اییدی. استبداد، آغاب،
غصب، ارتشایله زنکین اولمش برکیمسه ایچ کوی،
حتی مشروع بر زنکینه بیه داماد اولمقی عزت نفسنه
ییدیرمدمی. زادان ایله عوام و اهالیلک کیولی، عالی،
دائی بر حال حریده یاشادقلرینه و یاشایاقلرینه قائل
ایدی. هر نه قدر عسکر تربیه می آتش ایسه ده
سویالیست فطرتی ده بک دیکشمه مشدی. کندیدی ده
محب اهالی، ده موقرات اییدی. عوامه مرهحت و حرمت
ایلر اییدی. بومایده عشقلری، ذوقلری، سفاهتلری ده
خفیقلک، هوپاقل، زوپسه بک بولدی، محل حیثیت
کوردی. شعر و هوا و سودانک و تالیفه کورمک
ایسته بن بر قایده جابگیر اولامی، جفی حسن اییدی.
عسکر قابلری خیال و هوادان اوزاق، حتی بر آؤسرت
وی حسن اولمق کورک فکری کندیش کلدی. استقبالی،
ظلمدیده و فقر ملتی دوشوندی. بر دورلو بونی
ناموسنه ییدیرمدمی. او آتده او حیاتلری، او مذهب
خیالری ییتدی، ردا اییدی. نذر یایدن زیاده قیاماتی،
مادیاتی نادل اییدی. و لای خدمت ایدم بک و کندی
استقبالی ده تحت امیده آتی ایچین مان چالیشمق،
دوره یوب چایه من قرارینی و بردی. و بردی اما
شمدن ده باشنه طرفدن خیالیه دالیدی.

سفاهتیده یو و اولامش، و فتحشه بولامش، ملوث
ارنگلرک خیال کریملری او جوشور کئی... ییلدیز
"قلمه استبدادینک مخوف کولکلری مرسمه صانکه....
تک توك کچن، بوقافله خیالاتی چیکمه یرک، دورمه رک
ایلرله بن پیس روزه تلی رذیل برایی خفه بک قیرمزی
فیلرینسک عکسلری ده بولنره قایشبوردی. اوستی
باشی دو کولن خیرسمز قافنی، ابله صورتائی پولیس
بقلاک اوکنده سواقغه آیلیمش ایسکلمه یه چوکمش،
اصناف چیراقلرله یارنلک ایدیور، پیس یاس شاقه-
لاشوب، مردار مردار جلوه شور. ایشته او یالکنز
اورادن غائب او یان موجودیتی ایله بو آهک قافله
ظلالی اخالاه چالیشوردی.

... بک کوزینک اوکنه بردن چاملرله، قیزیل
طوپراقلرله بویوک آداتک کو چوک (طوری) کلدی.
شیمدی اوراده لاسیتک تکرلکلی، نعل صداسندن
باشقه بر شی ایشیدلن آسمانده بر سحابه شبیه آقار
او چارک کیدن (کپاز) لر... یلدریمه لری، بلوزلری،
پله رینلری، بیاض، قرم، ماوی، انلاطون، پنه،
قیرمزی.. شوخ، جدی، محترس، لاقید قادینلر پیش
خیالینده قاینادی. نظام جاده سنده کوردیکی صاریشین
قیزک خیالی اوکنه کلوب دیکلدی، دوردی. نمایسن؟
اک حساس نقطه سنه طوقونان ایشته بوایدی. ارکان
حرب چیتقم، کروه یاردن برینسه داماد اولمق،
(هابایلان) عالنه کیرمک، کاشانه لده طبیعی واجتماعی
احتراصات بشریه یی مبدولیتسه او یوتتمق، آراپلره
قورواق، بولبول رتبه لر تلق، چابو جاق باشا اولمق...
نه ای، نه امل بیر اتصال ترقی! عجب او قیزی
سوره مکی بو ایله باشلام. نقطه آؤد او نه طریق
عشق ایله یی کیمن؟ بو عشقه کیرملمی؟ کندی
یوقلا یور، عشقه بویوک بر دیل، بویوک بر استعداد
بولوبور، فقط بو عشق شعله اندیرد بک مناسبلر اله
بک چک کئی دک، بوقسه مادی بر ازدواج مجبول
نکله من؟... سو مک سو بکله باشنه بر حیات ذوق

حاج دفعه تکرر ابتدی. فقط عملیات کوئی ده کلدی، او طائل خیالاره آجی. الیم بر دوشونجه اوزونجه بردنباله خوف و هلاک آتیکل ایلدی... بک عدایات ماضیه باینریشدی. بکرمنجی عسکر (مورفه) سی، بری نومی اولان طایب، خصوصی قوسنومی ایله کلدی. آرتق قوروقورمی نفخات مسکره و سحر انکیز طرزنده اعماق سینیه هبوب ایستیروردی.

ما فوق البشر مغرر سار، وارن قوجه قهرمان بر قاج دقیقه ملک کبی، میشیل میشیل اویومنه باشلا دی. فقی عدااتی اون، اون بش دقیقه موفقیته اکل ایتش ایدم. نامزد ضابط پانغانه نقل ایدش، دالینیی خواب جراحینده بیدار اولنه باشلامش دی. ده دوره هذیان ایله صفحه ادراک یکدیگرینه قاریشقی برحاله ایدی. کنج ضابط کال طلاق اسانیو صوت بلند ایله قوغوشده اوتوز قرق کشیک تحسسانی سولمکه باشلادی، نهایت شو جله لری عنان و فریاد لره هوا و محبت استبداده بی پروا صاووردی. درویشک فکری نه ایسه ذکریده اودر:

«ای غدار مستبد! بی دیکه، آلچاق پادشاه! سن که غاصب حق ملتک، متغلبک، دیک حقیر، ذلیل بر مخلوقک. اسمی تلفظی بیله دیلمه یاقیشدیردمام. قوجه بر مانی محو ایدن ظلمه لغت، بیک لغت، عونسیله برابر قهر اولسون، ای الهام! بو کوزل وطن دهان قدر چکچک؟! بو قدر حسرتقلر، ظلملر سنک غیرت ربویکه طوقونه یورمی؟ آه... بزی آرتق قورنار، بواسیر مانی آزاد و جله منی روی حریتله شاد ایت.»

ایشیدنلر بو قورقونج سوزلر اوکنده تتره برحاله ایدیلر. سبالری کیری بررنک الدی. کیمسی ده ایشیمه مک ایچین قاجاق بر آزار کبی ایدی. اوله یا بو مدهش برکشف رازدرون، بوسوزلر بک خوشمه

جدیت ایچنده یسه خیالات: مکتبدن دکرلی، جدی بر ضابط اولارق چقبور. ار آرائی محافظه وطن اوغورنده حرب آجیلور. دختر وطن ایچین چالیشمی، اصل عشق، عشق و طنسر دیور، حربه کیدیرور. بیک سفرلاره قورشون، کوله اوکنده، اولوم پیدشده قوشیور، حربک اک فجیع بر هنگامه سنده انزاهه یوزطونش قلمیه عسکری ایله قوشیور وظیفه، وظیفه... حسن تدیری اردویی مظفریشه نائل ایدوب، وطنی قورناریور، بوبوک برشا قازا نیور، یوق... بو قدر سهولته بویه برشره وارمق و جدن برحاسته آغیر کلبور، هادی، بر قورشونله اولمه یور، مجروح دوشور، اضطرابلر، اینلر ایچنده کونلر، آیلر کچیر یور.

اویانمش بر آرقداشی دورتدی، دالینیی خیالیدن بیدار اولدی. کنج ضابط او وقت عیطلی، حالی آکلامشدی. کوزندن او خیالتلر، او طیفلر سیانمش، بوتون مرارتیله حقیقه رجوع ایشدی. قوجه بر حربی صرف کندی ذکسی، دهاسی، صرف کندی قوت بازوسی ایله ملته قازاندیرمش اولان او بهادر شیمدی مولولیتی خاطرنه کتیرمشدی. آباغی، نقضاتی کورمش، طساووس کبی کوسمشدی. آرتق عاجز، ناتوان، محتاج مرحمت بر طور مالول آلمشدی. ته یاباق؟ - نه یاباق، خسته خانه یاباق. عملیات یادیرمازه، دکل او خیالنده ایجاد ابتدکی حربلرک زال اوغل رستمی، آشیلی حتی عاجز بر قفری بیله اولامایه جق. اوت، آرتق قرار قطعی، دو قورکنجه رابور آلوب خسته خانه یه کیده جک.

... بک کلخانه خسته خانه سنده یاتور، حربیه مکتبدن پنجره سنده بکن خیالار خسته خانه یانغانده ده

صناعه نفيده من لوحه: والده شفق
 Tableau : l'amour Maternelle

اك حساس نقطه‌ارینه طوقوش و اوبله‌جه قالمشدی.
یازمق ایسته‌بوردم؛ فقط قورقوبوردم.

دورت سنه قدر گذران اولدی. آرتق حریت
قازانلمش و برآی قدر وقت‌ده کچمشدی. بر کون
کورری باشنده کنج بر ضابط الیه صقی صقی‌یه
صارلدی. اویمک ایسته‌بور، بن‌ده چکوبوردم. تحف
شی، نه اوایور؟.. شاشالامشدم. دقتل باقنجه همان
طاییدم. سولامکک باشلادی:

« سز نیم هر جه‌تله حیاتی قورتاردیکز. هم
بدنی بر عارضه‌دن، هم‌ده استقبالی ید استبداددن
تخلیص ایتدیکز. سزه نه قدر تشکر ایسه‌م آزدرد.
مع هذا، ها بو کون، ها یارین دیه ایجه قورقولی
کونلرده کچیردم. »

اوت، کچ ضابطک - سکر دوا ایله -
تذلل استبداده آغازنده نه قارا کونده ایدک! اوت،
او وقته، اونی محو ایچین، رتبه‌له احسانله غرق
اولق ایچین، حاصل ملته بر ضربه، ماجیه ده‌ایند-
یرمک ایچین بر دنی‌یه هر وقت اله کچم بر نعمت
عظمی ایدی.

دنیا‌یه باقی، عبرت آلملی‌که عاقبت بر روز حریت‌ده
او روز پر عذاب گذشته‌نی، برابر چکدیکمز اوزو-
تیلری، خاجانلری، خوف و دهشتلری بالذات او
ضابط بکا تحطیر ایتدیردی، بنده اونوتلماز بر خاطره
بر اقدی‌ده حافظه کلیات ملته ۱۰ تموز شرفه یوناجیز
بر قاچ سطری تقدیم ایتمکدن کندمی آلامدم.

تقسیم، مزاراتی - سوغاتی

سینوب مبعوثی

دوقبور رضا نور

کبدیوردی، بر ذوق معنوی دویسوردم. فقط بر
فلاکت سبب اولماسین دیه قورقوبوردمده... حبیلی
ضابط‌ده آرتق ایجه‌اویانمش ایدی. سولیدیکی-وزلری
آکلادیندن ایشک و غماتی فهم ایتدی و سوزنی
کشدی.

اصل فنانق بوراده... بر آز سوکره کندیسنه
او پرواسر لغه‌مقابل بر خوف عمیق، بر تلاش بی‌حضور
طاری و لمشدی. بو محترم کنج عاقبت عملیاتی اونوش
و غامت خطابتی دوشونبوردی. کوردم‌که زوال‌لایک
محتاج تسلی. همان یانته‌صوقلدم، قولاغه: « قورقه!
بوراده مضر آدم یوقدر. هبسی سنک کبی وطن‌پور
کیمسه‌لدر. سن سولیر ایکن مقصدک دهشتی
آکلار آکلماز بعض مشکوک کیمسه‌لری چیتاردم.
مع مانیه امین اولابیلرسک؛ شه محل یوقد. »
بونکله سکونت بولنش ایدیسده هر حالده سلامتدن
اندیشنه‌ناک اولدینتی حالی کوستربوردی. نه مدهش
کونر!.. واقعا او ائشاده بض تدایر اتخاذ ایتش
ایدیسده وطنه لازم بر ضابطک دوجار فلاکت‌اولا
بیلیمی احتمالی بنده مفکره‌می ازعاج ایتمکده بردوام
ایدی. کونر، آیلر کچدی؛ تراکم زمان بو وقته‌یه
بر قشر نسیان یاغایوب قایتمشدی. اونوش کبی
ایدی.

آنی، وطن ایچین یک امید بخش اولسی لازم
درکه بر ضابطمز بیشتر اطیبادن هنوز قورتلمش.
یاره‌سنه آغایه‌محق، ایکاهیه‌جک یرده استبداده‌قارشی
ملغیان ایدبور. بر طوفان نفرت و عداوت یاغدیربور؛
قلور و فورم آئنده، حذر ایچنده سر سه‌له‌جک ایکن
اقبال وطنه دائر و یالر کوربور. بولوحه غراو جداتمک

